

Andet er, at han skal kunne fornøftig og med egne Ord forklare Luthers Katekismus og Lærebogen i Religionen. Det Tredie er, at han skal forstaa at regne vel de 4 Species og Reguladetri. Der er nogle flere Ting, men de ere af samme Beskaffenhed. Mere krævede man, som sagt, dengang ikke af den, der skulde være Lærer, og at Evnen derfor til at bringe Børnene vidt frem i Kundskab maatte mangle, er af sig selv indlysende. Det Andet, der favedes dengang, var en almindelig Interesse for Oplysning, den er kommen efterhaanden og kommen med store og stærke Skridt siden 1848, og dette, Dygtigere Lærere og større Interesse for Oplysning, er det, der har baaret saavel Friskolen som Statskolen frem til det høiere Maal, den nu har opnaaet, som vi glæde os ved og haabe at bringe videre, blandt Andet ved det Forslag, som nu er til Forhandling. En anden Indvending, som er rettet mod Lovforslaget, er hentet fra Hensynet til Kommunernes Ret til selvstændig Styrelse, under Statens Hilsyn naturligvis, og et Par ærede Medlemmer have henledet Opmærksomheden paa § 18 som et slaaende Exempel paa, hvorledes Kommunernes Indflydelse skrindlægges gennem det foreliggende Lovforslag. Den, der nu har hørt disse Udtalelser og ikke kjender vor Skolelovgivning, maa nødvendigvis komme paa den Tanke, at for Tiden er det Kommuner, der diktere Skoleplanen, det er dem, der nu bestemme, hvorledes Skolevæsenet skal indrettes, hvorledes Lærerne skulde lønnes og saa fremdeles. Men Sandheden er jo den, at det er Skoledirektionen, der gjør Forslag i saa Henseende, og disse Forslag indsendes til Ministeriet, uden at Lovgivningen med et eneste Bogstav giver Kommunerne Ret til at tale med i den Slags Spørgsmaal. Det er det Bestaaende. Og hvad er det nu, som er kommet istedet i Lovforslagets § 18? Det er en Lovbestemmelse, som giver Kommunerne Ret til at tale med i den Slags Sager. Der skal forhandles med Kommunerne om Skoleplanens Ordning. Ja, nu siger det ærede Medlem, at man behøver ikke at tage Hensyn dertil; men saa vil jeg svare, at det Samme have vi paa hundrede andre Steder, hvor Afgjørelsen af vigtige Spørgsmaal ikke kan lægges hen i de underordnede Autoriteters Hænder. Det kan man ikke gjøre; men det, at den underordnede Autoritet ikke har den afgjørende Indflydelse, deraf følger paa ingen Maade, at den bliver uden Indflydelse; tværtimod, det at have Ret til at tale med i Sagen er en meget vigtig Ret. Fremdeles er jo efter Lovforslaget i mange Tilfælde Afgjørelsen af Skoleplanerne lagt bort fra Ministeriet, hvortil den nu er lagt, og lagt hen til Skolekommissionen og Kommunen under gjenfaldig Forhandling. I et andet Tilfælde har der ogsaa været handlet om Kommunernes Indflydelse, nemlig med Hensyn til Skolekommissionens Myndighed. Skolekommissionen er, som de Herrer vide, en rent kommunal

Autoritet. Den bestaar af Sognepræsten og 2 Medlemmer, som vælges af Sogneraadet, altsaa Flertallet udgaar ved Valg af Sogneraadet, og det maa da være en ulastelig kommunal Autoritet. (Berntsen: Ikke som den kommunale Valglov nu er). Ja, nu gaar det ærede Medlem jo helt bort fra alt Muligt: Nu vil han have nye Sogneraad, og kun til saadanne vil han have Myndigheden henlagt. Saaledes udtalte han sig ikke igaar; da holdt han paa den kommunale Autoritet, uden at gjøre nogen af den Slags Bemærkninger. Jeg vil derfor sige, at jeg tror, jeg havde Ret til at blive noget forundret over at høre, at, hvad denne rene kommunale Autoritet gjør, ikke er godt gjort. Netop det var det Aller værste af Alt, hvad de ærede Medlemmer fremdroge, thi man var saa lidt tilfreds med, hvad Skolekommissionerne gjøre, at der fremsførtes Anker over, at de kaldte Husmandsfønner til Overhørelse i Skolerne, men lode Sønerne af Jorpagtere, Proprietærer og Eignende gaa bort uden saadan Overhørelse. Mærkeligt var det, at denne Anke rettedes mod det foreliggende Lovforslag, som ikke har skabt denne Tilstand og, saavidt jeg skjønnebe, ogsaa mod mig som Minister, skjøndt Enhver veed, at jeg slet ikke har det Allermindste at gjøre med den Slags Sager. Det er Skolekommissionerne, der afgjøre det. Jeg ansvører dette som Exempel paa, at det, at en kommunal Autoritet afgjør Noget i sidste Instants, ingenlunde er nogen Borgen for, at man er tilfreds dermed. Tværtimod, man kan være allermest utilfreds med, hvad der afgjøres paa den Maade.

Der er dernæst fra flere Sider omtalt Skoleinspektørerne, og der er ikke set paa dem med helt gunstige Øine. Et æret Medlem erklærede igaar, at han betragtede dem som en Landeplage baade for Lærere og Kommuner. Et æret Medlem har ogsaa idag (Lund) erklæret sig stærkt imod Skoleinspektører, dog ikke under det Synspunkt, ikke med saa stærke Udtryk som dem, jeg nylig har citeret, fordi det var hans Overbevisning, at det nuværende Tilsyn ikke havde viist sig ufnytdigt. Det har jeg heller ikke ment, det er heller ikke Grunden til, at jeg har foreslaaet Forandring i det nuværende Tilsyn, at dette viiste sig ufnytdigt. Selvfølgelig har der hos de forskjellige Udværelser af dette Tilsyn været forskjellige Grader af Nyndighed, forskjellig Kundskab til og forskjellig Interesse for Skolevæsenet, det er uomtvisteligt; men jeg skal paa ingen Maade benegte, at det er et kyndigt og samvittighedsfuldt Tilsyn, der hidtil har været ført. Men hvorfor da foreslaa Forandring deri istedetfor at beholde det? Jeg skal svare dertil, at dette Tilsyn har lidt af den Mangel, at de, der væsentlig skulde udøve det, nemlig Provsterne, have været optagne af saa mange andre Sager, at det ofte ikke har været dem muligt at vise Skolevæsenet den Grad af Interesse, der var ønskelig, og som de selv